

Protokół

108. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 18 grudnia 2019 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1).

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 107. posiedzenia Komisji z dnia 20 listopada 2019 r.
3. Sprawy bieżące.
4. Wykaz obojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla języka angielskiego – kontynuacja omawiania wykazu.
5. Wykaz polskich nazw budowli – kontynuacja omawiania wykazu z obszaru Europy Środkowej i Południowej (wraz z Cyprzem i Turcją).
6. Wolne wnioski.

Obrady prowadził Maciej Zych, przewodniczący Komisji.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji na 108. posiedzeniu.

Ad 2. Protokół 107. posiedzenia przyjęto jednogłośnie, po wprowadzeniu drobnych zmian redakcyjnych (14 głosów za).

Ad 3. Justyna Kacprzak poinformowała, że Główny Geodeta Kraju zaakceptował plan pracy Komisji na 2020 rok.

Pod koniec listopada GUGiK odebrał wydrukowane 5. wydanie *Urzędowego wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielnych* wraz z wkładką w języku angielskim. Egzemplarze tej publikacji zostały przekazane członkom Komisji.

Do Komisji wpłynęło pismo dotyczące miejscowości *Majejkowszczyzna* na Białorusi. Korespondent zwracał uwagę, że polska nazwa tej miejscowości powinna mieć formę *Małejkowszczyzna* – taka nazwa zastosowana jest m.in. w „Podziale gmin wiejskich Województwa Nowogródzkiego na gromady według stanu na dzień 1 listopada 1935 r.” opublikowanym w Nowogródzkim Dzienniku Wojewódzkim, a także na mapie topograficznej Wojskowego Instytutu Geograficznego w skali 1:25 000 z 1938 r.

Nazwę *Majejkowszczyzna* Komisja przyjęła na 66. posiedzeniu, które odbyło się 7 grudnia 2011 roku. Komisja nazwę tę weryfikowała w dostępnych jej wówczas materiałach: „Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego”, mapach Wojskowego Instytutu Geograficznego z 1923 i 1926 r., wykazie miejscowości Głównego Urzędu Statystycznego z 1923 r. oraz w „Skorowidzu miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorjalnie im właściwych władz i urzędów oraz urządzeń komunikacyjnych” z 1933 r. W „Słowniku geograficznym” podana była forma *Małejkowszczyzna*, w pozostałych materiałach *Majejkowszczyzna*.

Biorąc jednak pod uwagę nowsze, przekazane Komisji, materiały postanowiono nazwę tej miejscowości zmienić na *Malejkowszczyzna* (aklamacja).

M. Zych przedstawił kwestie stosowania egzonimów w „Wielkim słowniku ortograficznym PWN” pod redakcją E. Polańskiego. Zauważył, że w słowniku tym stosowane są niekiedy formy niezalecane przez Komisję lub wręcz błędne, np. *Istambul*, *Phenian*, *Fudzi-jama*, *Szwarcwald*, *Erewan*, *Myanmar*, *Rejkiawik*. Ze względu na to, że słownik ten zalecany jest przez Radę Języka Polskiego uznawany jest za normatywny. Z tego powodu niektórzy uważają, że zapisy tego słownika są ważniejsze od ustaleń Komisji.

Członkowie Komisji uznali, że należałoby zweryfikować zagraniczne nazewnictwo geograficzne stosowane w tym słowniku. W tym celu warto opracować listę nazw zagranicznych obiektów geograficznych uwzględnionych w słowniku i zweryfikować poprawność tych nazw. Wszystkie rozbieżności z zaleceniami Komisji powinny zostać przekazane redakcji tego słownika.

Do kilku członków Komisji zgłosił się autor opracowania „Polskie nazwy geograficzne na mapie świata” z prośbą o analizę zebranego materiału i konsultację merytoryczną. Osoby, do których się zwrócono nie mają jednak czasu, aby zająć się tą publikacją, w związku z tym pozostali członkowie Komisji zostali zapytani, czy byliby zainteresowani taką pracą.

W trakcie dyskusji zwrócono uwagę, że z przekazanych fragmentów materiału wynika, że całość wymagałaby szczegółowej weryfikacji merytorycznej, gdyż zawiera wiele nieścisłości – w niektórych przypadkach stosowane jest niewłaściwe nazewnictwo, mylone są obiekty, zastosowano wątpliwy dobór niektórych obiektów. Uznano, że porządne przygotowanie merytoryczne tego materiału wymagałoby de facto jego ponownego opracowania. Nikt z członków Komisji nie wyraził chęci podjęcia się takiej pracy.

Ad 4. Kontynuowano omawianie recenzji wykazu obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w języku angielskim.

Na początek powrócono do listy uwzględnionych nazw miejscowości. J. Ostrowski zaproponował, aby rozszerzyć ją o nazwy kilku znanych turystycznie miejscowości: Pułtusk, Zakopane, Żelazowa Wola, Gniezno, Wadowice oraz Sandomierz. W trakcie dyskusji zwracano uwagę, że ostatecznie w wykazie nazw w języku angielskim ma znaleźć się tylko 12 miejscowości, zatem dodawanie kilku nowych, dla których nie ma angielskich egzonimów jest bezcelowe. Zgodzono się, że do kwestii dodania tych miejscowości Komisja powróci przy opracowywaniu wykazów dla „języków odległych”.

Omawiając nazwy regionów fizycznogeograficznych zaaprobowano propozycję autora recenzji, aby dla Niziny Podlaskiej stosować angielską nazwę *Podlasie Lowland* zamiast formy *Podlasian Lowlands*. Po dyskusji uznano także, że angielską nazwą Roztocza powinna być *(the) Roztocze Hills*, a nie *Roztocze*. Uznano także, że dla regionu powinna być stosowana nazwa *Żuławy Wiślane*, a nie *Żuławy* (po polsku i angielsku) oraz poparto propozycję J. Ostrowskiego, aby dodatkowo uwzględnić Pogórze Karpackie, Przedgórze Sudeckie i Pojezierze Suwalskie.

Dyskutowano także, czy w wykazie Komisja powinna uwzględnić słownik terminów rodzajowych stosowanych w nazwach polskich jednostek fizycznogeograficznych (np. wysoczyzna, pradolina, garb, bruzda, pagóry, obniżenie, niecka). Zauważono jednak, że zadaniem Komisji nie jest tworzenie słowników terminologicznych, ani przygotowywanie obszernych materiałów dla tłumaczy. Zwrócono przy tym uwagę, że tłumaczenia tych terminów podane zostały w artykule J. Solona, A. Richlinga i innych dotyczącym nowego podziału fizycznogeograficznego Polski, opublikowanym po angielsku w „Geographice Polonice”. T. Brzezińska-Wójcik zwróciła jednak uwagę, że są istotne zastrzeżenia odnośnie do zastosowanych w tym artykule tłumaczeń.

Omawiając listę obiektów wodnych uznano, że wykaz rzek należy ograniczyć tylko do Wisły, gdyż ma ona angielski egzonym, oraz do rzek, dla których po angielsku stosowane są często nazwy niemieckie, tak by wyraźnie wskazać, że powinien być stosowany zapis polski: Odra, Warta, Nysa Łużycka, Nysa Kłodzka (ostatnia z nazw została dodana do listy). D. Kalisiewicz zwrócił przy tym uwagę, że poprawny zapis to nie *(the) River Nysa Kłodzka*, tylko *Nysa Kłodzka (River)*.

Dyskutowano także nad stosowaniem w języku angielskim terminów „gulf” i „bay”. T. Brzezińska-Wójcik wyjaśniła, że termin „gulf” stosowany jest dla zatok zamkniętych, natomiast termin „bay” dla zatok otwartych. W trakcie dyskusji zwrócono uwagę, że od tej zasady są wyjątki (np. Zatoka Hudsona (Hudson Bay) jest zatoką zamkniętą, zaś Zatoka Alaski (Gulf of Alaska) jest zatoką szeroko otwartą). W związku z tym uznano, że w odniesieniu do polskich zatok stosowane będą tradycyjnie używane terminy: *(the) Gulf of Gdańsk*, *(the) Bay of Pomerania* oraz *(the) Bay of Puck*. Przy tej ostatniej zatoce zwrócono uwagę, że stosowana jest także forma *Puck Bay*. W trakcie dyskusji wskazano, że obie formy są poprawne i stosowane, opowiedziano się jednak za uwzględnieniem tylko jednej, tej pierwszej, w wykazie.

W przypadku innych obiektów dyskutowano, czy w wykazie powinna być uwzględniona nazwa *Mierzeja Helska*, czy *Półwysep Helski*. T. Brzezińska-Wójcik wyjaśniła, że termin „mierzeja” odnosi się do obiektów powstałych z materiału przywleczonego, natomiast termin „półwysep” do obiektów utworzonych na podłożu zwartym. Zgodzono się, że obiekt ten jest mierzeją i przede wszystkim nazwa *Mierzeja Helska* powinna być uwzględniona (jest to też nazwa urzędowa tego obiektu). Zauważono jednak, że powszechnie stosowana jest także forma *Półwysep Helski*, przy czym w opracowaniach turystycznych to ona dominuje. Postanowiono zatem, że dla tego obiektu podane zostaną dwie nazwy: *Mierzeja Helska* oraz *Półwysep Helski* z odpowiadającymi im nazwami angielskimi: *(the) Hel Spit* oraz *(the) Hel Peninsula*.

W wykazie uwzględnione zostały tylko dwa kompleksy leśne – puszcze. Zaproponowano, aby dodać także nazwę z terminem rodzajowym „bory”, jako przykład modelu nazewnictwa. Ustalono, że dodana zostanie nazwa *Bory Tucholskie*.

W przypadku parków narodowych uznano, że w wykazie powinny być uwzględnione wszystkie, a nie tylko wybrane, jak pierwotnie założono. Zastanawiano się ponadto, czy angielska nazwa parku musi być taka sama, jak angielska nazwa obiektu geograficznego, od którego ten park jest nazwany. Uznano, że ważniejszy jest tu uzus i pewne rozbieżności są możliwe, zwłaszcza że w angielskich nazwach parków narodowych częściej stosowane są

polskie zapisy niż w nazwach samych obiektów fizjograficznych, np. *(the) Ujście Warty National Park*.

Ad 5. Kontynuowano omawianie wykazu polskich nazw budowli z obszaru Europy Środkowej i Południowej (wraz z Cyprzem i Turcją). Omawiając ten wykaz Komisja postanowiła:

- dodać egzonim *plac króla Tomisława* (Zagrzeb, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *plac Świętego Marka* (Zagrzeb, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *bazylika Eufrazjusza* (Poreč, Chorwacja) – akklamacja,
- odrzucić propozycję dodania egzonimu *katedra Świętego Dujama* (Split, Chorwacja) – 6 głosów za dodaniem nazwy, 6 przeciw, 3 wstrzymujące się (przeważył głos przewodniczącego),
- dodać egzonim *katedra Świętego Jakuba* (Szybenik, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *katedra Świętego Wawrzyńca* (Trogir, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *katedra Świętej Anastazji* (Zadar, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny* (Dubrownik, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny* (Pula, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny* (Zagrzeb, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *konkatedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła* (Osijek, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Błażeja* (Dubrownik, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Donata* (Zadar, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Marka* (Zagrzeb, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętej Katarzyny* (Zagrzeb, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *świątynia Augusta* (Pula, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *świątynia Jowisza* (Split, Chorwacja) – 13 głosów za dodaniem nazwy, 1 przeciw, 1 wstrzymujący się,
- dodać egzonim *fort Świętego Jana* (Dubrownik, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *brama Lądowa* (Zadar, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *Chorwacki Teatr Narodowy* (Zagrzeb, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *Kamienna Brama* (Zagrzeb, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *luk Sergiusza* (Pula, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *pałac Rektorów* (Dubrownik, Chorwacja) – akklamacja,
- dodać egzonim *cerkiew Świętego Łazarza* (Larnaka, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *katedra Świętego Jana Teologa* (Nikozja, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *klasztór Świętego Barnaby* (koło Famagusty, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *klasztór Świętego Neofita* (koło Pafos, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *meczet Lali Mustafy Paszy* (Famagusta, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *meczet Selima* (Nikozja, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *Groby Królewskie* (Pafos, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *Zamek Otella* (Famagusta, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *Zamek Świętego Hilariona* (koło Kireonii, Cypr) – akklamacja,
- dodać egzonim *brama Famagustiańska* (Nikozja, Cypr) – akklamacja,

- dodać egzonim *brama Kireńska* (Nikozja, Cypr) – aklamacja,
- dodać egzonim *brama Pafijska* (Nikozja, Cypr) – aklamacja,
- dodać egzonim *cerkiew Świętego Łukasza* (Kotor, Czarnogóra) – aklamacja,
- dodać egzonim *katedra Świętego Tryfona* (Kotor, Czarnogóra) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Matki Boskiej na Skale* (Perast, Czarnogóra) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Jana Chrzciciela* (Budva, Czarnogóra) – aklamacja,
- dodać egzonim *monastyr Cetyński* (Cetynia, Czarnogóra) – aklamacja,
- dodać egzonim *twierdza Świętego Jana* (Kotor, Czarnogóra) – aklamacja,
- dodać egzonim *brama Morska* (Kotor, Czarnogóra) – aklamacja,
- dodać egzonim *plac Karola* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *plac Waclawa* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *kaplica Betlejemka* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *katedra Boskiego Zbawiciela* (Ostrawa, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *katedra Świętego Waclawa* (Ołomuniec, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *katedra Świętych Wita, Waclawa i Wojciecha* dla formy oficjalnej pozostawiając egzonim *katedra Świętego Wita* jako główny (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła* (Brno, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Matki Bożej Śnieżnej* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- zmienić egzonim *kościół Najświętszej Marii Panny na Tynie* na *kościół Najświętszej Marii Panny przed Tynem* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Mikołaja* (Malá Strana w Pradze, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Mikołaja* (Stare Miasto w Pradze, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Jana Nepomucena* (Zdziar nad Sazawą, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętej Barbary* (Kutná Hora, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *synagoga Jerozolimka* wraz z egzonimem wariantowym *synagoga Jubileuszowa* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *Wielka Synagoga* (Pilzno, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Jakuba* (Kutná Hora, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *Karlsztejn* dla zamku (koło Berounu, Czechy) – 7 głosów za dodaniem nazwy, 3 przeciw, 6 wstrzymujących się,
- dodać egzonim *Karlsztejn* dla miejscowości (Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *Konopiszczce* dla zamku (koło Benešova, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *brama Prochowa* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *kolumna Trójcy Świętej* (Ołomuniec, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *pałac Schwarzenbergów* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *pałac Sternbergów* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *pałac Wallensteina* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *teatr Narodowy* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- przenieść egzonim *Złota Uliczka* (Praga, Czechy) z kategorii „Ulice” do kategorii „Inne zabytki” – aklamacja,

- dodać egzonim *Ogrody Wallensteina* (Praga, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *pomnik Pokoju* (koło Brna, Czechy) – aklamacja,
- dodać egzonim *bazylika Świętego Dymitra* (Saloniki, Grecja) – aklamacja,
- zmienić egzonim *Chiliandar* na *Chilandar* dla klasztoru (półwysep Athos, Grecja) – aklamacja,
- odrzucić propozycję dodania egzonimu *katedra Zwiastowania Matki Bożej* (Ateny, Grecja) – 4 głosy za dodaniem nazwy, 4 przeciw, 5 wstrzymujących się (przeważył głos przewodniczącego); po grecku stosowane są tylko nazwy typu “metropolia”, “katedra metropolitarna”, “metropolitalna katedra ateńska”, zaś wezwanie nie jest stosowane w nazwie oryginalnej,
- dodać egzonim *klasztor Świętego Jana Teologa* (wyspa Patmos, Grecja) – aklamacja,
- zmienić egzonim *klasztor Świętej Trójcy* na *klasztor Trójcy Świętej* (kompleks Meteory, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Spirydona* (Korfu, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętych Apostołów* (Ateny, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *Mala Metropolia* dla kościoła (Ateny, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *meczet Zdobywców* (Ateny, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *rotunda Świętego Jerzego* dla kościoła (Saloniki, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *skarbiec Atrousza* wraz z egzonimem wariantowym *grób Agamemnona* dla grobowca (koło Myken, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *Nowa Twierdza* (Korfu, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *Stara Twierdza* (Korfu, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *Achillejon* dla pałacu (wyspa Korfu, Grecja) – aklamacja,
- przenieść egzonim *Areopag* (Ateny, Grecja) z kategorii „Inne zabytki” do kategorii „Inne obiekty naturalne” w zasadniczym wykazie egzonimów, gdyż jest to skała/wzniesienie – aklamacja,
- dodać egzonim *Droga Królewska* (koło pałacu Knossos, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *Filipejon* dla ruin świątyni (Olimpia, Grecja) – aklamacja,
- ustalić, że nazwą główną dla ruin świątyni będzie *Hefajstejon* a wariantową *Tezejon*, a nie odwrotnie, jak było dotychczas (Ateny, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *świątynia Hery* jako wariantowy pozostawiając egzonim *Herajon* jako główny (wyspa Samos, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *luk Galeriusza* (Saloniki, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *luk Hadriana* (Ateny, Grecja) – aklamacja,
- skasować nazwę *pałac Nestora* (Pylos, Grecja) – aklamacja; nazwa polska różni się od nazwy greckiej jedynie tłumaczeniem terminu rodzajowego, a nie jest to obiekt tej rangi, by konieczne było zalecanie dla niego pseudoegzonimu,
- dodać egzonim *pałac Świętego Michała i Świętego Jerzego* (Korfu, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *Asklepiejon* wraz z egzonimem wariantowym *sanktuarium Asklepiosa* (Epidauros, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *Skarbiec Ateńczyków* dla ruin budowli (Delfy, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim *świątynia Apollina Epikuriosa* (Bassaj, Grecja) – aklamacja,

- dodać egzonim **Herajon** wraz z egzonimem wariantowym **świątynia Hery** (Olimpia, Grecja) – aklamacja,
- odrzucić propozycję dodania jako egzonimu wariantowego do nazwy **świątynia Nike** jednej z nazw: **świątynia Nike Apteros**, **świątynia Nike Bezskrzydłej**, **świątynia Ateny Nike** lub **świątynia Ateny Zwycięskiej** (Ateny, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim **świątynia Posejdona** (przylądek Sunion, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim **świątynia Zeusa** (Olimpia, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim **świątynia Zeusa Olimpijskiego** wraz z egzonimem wariantowym **Olimpiejon** (Ateny, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim **tunel Eupalinosa** (wyspa Samos, Grecja) – aklamacja,
- dodać egzonim **Ogród Narodowy** dla parku (Ateny, Grecja) – aklamacja,
- przenieść egzonim **Termopile** (koło Lamii, Grecja) z kategorii „Inne obiekty antropogeniczne” do kategorii „Inne obiekty naturalne” w zasadniczym wykazie egzonimów, gdyż jest to zwężenie równiny nadmorskiej – aklamacja,
- przenieść egzonim **Źródło Kastalskie** (koło Delf, Grecja) z kategorii „Inne obiekty antropogeniczne” do kategorii „Inne obiekty naturalne” w zasadniczym wykazie egzonimów – aklamacja.

Ze względu na brak czasu dokończenie omawiania wykazu polskich nazw budowli z obszaru Europy Środkowej i Południowej odłożono na kolejne posiedzenie Komisji.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Maciej Zych